

Ewidencja parametrów produkcyjnych w chlewni

Nie od dziś wiadomo, że do określenia efektywności i opłacalności chowu trzody chlewnej konieczne jest kontrolowanie efektów produkcyjnych. Tymczasem ciągle duża grupa producentów nie jest świadoma wielkości nakładów ponoszonych na wyprodukowanie kilograma mięsa. Najczęstszym wytłumaczeniem jest brak czasu i możliwości wykonywania pomiarów i ich zapisywania. Jest to błędne podejście, gdyż analiza uzyskanych danych może wskazać rezerwy w celu ograniczenia kosztów, umożliwia podejmowanie racjonalnych decyzji produkcyjnych, a także ułatwia przewidywanie efektów.

Celem ewidencjonowania wyników produkcyjnych jest również uzyskanie informacji na temat efektywności prowadzonego chowu, poznanie kosztów poniesionych na wyprodukowanie kilograma mięsa i określenie opłacalności produkcji oraz znalezienie najsłabszych elementów chowu i wprowadzenie mechanizmów naprawczych, by poprawić wyniki produkcyjne.

Jakie informacje gromadzić:

- lochy powtarzające ruję, poronienia, oproszenia,
- liczba prosiąt urodzonych żywo i martwo,
- masa ciała poszczególnych prosiąt urodzonych, odsadzonych oraz tuczników przed ubojem,
- upadki w poszczególnych etapach chowu z podaniem przyczyn,
- zużycie paszy w poszczególnych fazach odchowu,
- pomiar mięsności,
- bieżący monitoring stanu zdrowia zwierząt.

Dane o lochach zapisujemy w kartach loch

Każda locha powinna mieć swoją kartę, w której gromadzone są dane o niej. Karta powinna zawierać dane na temat wieku, pochodzenia oraz na bieżąco aktualizowane wskaźniki użytkowości (uzupełniane rzetelnie – w przeciwnym razie traci sens jej prowadzenie). Przede wszystkim musi znajdować się w chlewni, a nie w biurze, gdyż w ten sposób łatwo wpisywać do niej aktualne dane. Karta powinna wędrować razem z lochą po wszystkich sektorach chlewni.

Typowa karta lochy

Należy przewidzieć w niej miejsce na ok. 10 cykli porodowych. Dane jakie powinny się znaleźć w karcie to: termin krycia, termin porodu, informacja na temat knura lub nasienia, szczepienia, liczba prosiąt żywo i martwo urodzonych, liczba prosiąt odsadzonych i data odsadzenia, masa miotu w dniu urodzenia i odsadzenia.

- **Data krycia**
Pozwala na określenie terminu porodu i odpowiednie przygotowanie lochy.
- **Knur**
Informacje o knurze w połączeniu z danymi o przyrostach i mięsności warchlaków i tuczników mogą być pomocne przy wyborze nasienia do kolejnych kryć. W przypadku zwiększonej liczby powtórek można stwierdzić czy mają one związek z konkretnym knurem.
- **Liczba prosiąt w miocie**
Liczba prosiąt urodzonych żywo i martwo pozwala w prosty sposób ocenić płodność lochy, mówi o zdrowotności, kondycji lochy, jakości żywienia.
- **Masa ciała prosiąt lub miotu**
Świadczy o genetycznej wartości lochy jako matki, prawidłowości żywienia i warunków utrzymania lochy w czasie ciąży.
- **Liczba prosiąt odsadzonych**
Mówi o kondycji, zdrowotności i jakości odchowu prosiąt, jakości środowiska, prawidłowej profilaktyce weterynaryjnej, jakości żywienia.
- **Masa ciała prosiąt w dniu odsadzenia**
Niskie dobowe przyrosty od urodzenia do odsadzenia mogą świadczyć o niskiej mleczności lub słabej jakości mleka.

Karta komory porodowej

Na każdej komorze porodówki warto umieścić kartę z wykazem loch obecnych w komorze. W karcie tej mogą znaleźć się skrótowe informacje o urodzonym miocie oraz o zabiegach zootechniczno weterynaryjnych wraz z terminami ich wykonania i zaznaczeniem, które są już zrobione, a które jeszcze nie.

Organizacja pracy

Przy prowadzeniu dokumentacji ważna jest systematyczność i wyrobienie odpowiednich nawyków oraz odpowiednia organizacja pracy. Znaczną część danych można pozyskać drogą obserwacji, np. liczbę prosiąt urodzonych, liczbę upadków, liczbę prosiąt odsadzonych.

Ważenie po urodzeniu można wykonać przy okazji osuszania prosiąt po urodzeniu lub przy okazji piłowania kiełków. Ważenie przy odsadzaniu może zostać przeprowadzane przy przenoszeniu do odchowni (np. za pomocą wagi przepędowej albo przez wyłapywanie zwierząt do pojemników i transportowane na wagę wózkiem).

Pomiary w okresie odchowu i tuczu

W tym okresie najważniejsze jest monitorowanie przyrostów masy ciała i zużycia paszy w poszczególnych etapach tuczu. Pozwala to obliczyć przyrosty dobowe i zużycie paszy na kilogram przyrostu.

Zużycie paszy na sztukę nie stanowi problemu, ponieważ większość mieszalników pasz jest wyposażona w wagi i wystarczy zanotować masę każdej przygotowanej i zużytej porcji mieszanki, a następnie podzielić jej masę na liczbę sztuk świń, które tę mieszankę zjadły.

Prowadzenie pomiarów masy ciała świń w okresie odchowu i tuczu jest najbardziej pracochłonne i problematyczne. Okresowe ważenie warchlaków i tuczników to czynność dodatkowa, której niestety nie da się wykonać przy okazji innych prac, niemniej jednak jest konieczne.

Pewnym ułatwieniem jest zważenie kilku sztuk z grupy, a następnie określenie masy całej grupy metodą szacunkową. Sposób ten obarczony jest jednak dużym błędem i nie pozwala na dokładne wyliczenie parametrów, na których nam zależy.

Dla uzyskania miarodajnych danych należy przeważyć wszystkie sztuki w kojcu. Najlepsze do tego celu są wagi przepędowe montowane w korytarzach przepędowych. Takie urządzenie składa się z platformy wagowej ograniczonej z obu końców bramkami. Zwierzęta przepędza się z kojca na korytarz, wprowadza pojedynczo na wagę, a potem przegania z powrotem do kojca.

Po pełnym roku prowadzenia szczegółowej dokumentacji analiza uzyskanych informacji pozwala uzyskać pełny obraz sytuacji w chlewni, a zidentyfikowanie słabych punktów produkcji pozwala na podjęcie ewentualnych działań zaradczych.

Małgorzata Duda

Literatura:

- Soszka M. Ważyć, liczyć, zapisywać! Trzoda Chlewna 07/2015
- Odchów prosiąt – poradnik eksperta, wyd. Top Agrar Polska 2012
- Przydatna karta na każdej komorze, www.farmer.pl